

Lendület hároméves beszámoló
(2015. július 1. – 2018. június 30.)

**A csontoktól, bronzoktól és telepektől a társadalomig:
Vándorlások és társadalmi változások multidiszciplináris kutatása a bronzkori
Magyarországon (Kr. e. 2500–1500)**

Kutatócsoport-vezető neve: Kiss Viktória

A beszámolási időszakban hazai rendezvényen tartott tudományos előadások

Kutatócsoportunk 26 hazai rendezvényen 40 előadáson mutatta be eredményeit

Rendezvény	Előadás címe
ΜΩΜΟΣ IX. Őskoros Kutatók IX. Összejövedele. Miskolc, 2015. október 14–16.	Szeverényi V., Hajdu T., J. Giblin, Kulcsár G., Kiss V.: Rítusok és emberi maradványok középső bronzkori településekről.
ΜΩΜΟΣ IX. Őskoros Kutatók IX. Összejövedele. Miskolc, 2015. október 14–16.	Melis E., Hajdu T.: A nemi identitás kifejezése a Nyugat-Dunántúl kora és középső bronzkori csontvázas temetkezéseiben?
ΜΩΜΟΣ IX. Őskoros Kutatók IX. Összejövedele. Miskolc, 2015. október 14–16.	Barkóczy P., Szabó G., Máté D., Kiss V.: Sírok, ékszerek, kincsek – a bronz tárgyak kutatásának újabb kérdései.
ISAC meeting, Budapesti Neutronközpont, 2015. november 6.	Kiss V.: From bones, bronzes and sites to society: multidisciplinary analysis of human mobility and social changes in Bronze Age Hungary (2500–1500 BC). Aims and methods of the Lendület Mobility research project.
MTA BTK Régészeti Intézet Lendület Mobilitás Kutatócsoport projekt-nyitó konferenciája. 2015. november 17.	Kiss V.: „A csontoktól, bronzoktól és telepektől a társadalomig: Vándorlások és társadalmi változások multidiszciplináris kutatása a bronzkori Magyarországon (Kr. e. 2500–1500)” című Lendület program céljai, kutatási területei és tematikája
MTA BTK Régészeti Intézet Lendület Mobilitás Kutatócsoport projekt-nyitó konferenciája. 2015. november 17.	Kulcsár G.: Település–Táj–Társadalom — regionális kutatások lehetőségei a bronzkorban
MTA BTK Régészeti Intézet Lendület Mobilitás Kutatócsoport projekt-nyitó konferenciája. 2015. november 17.	Köhler K., Hajdu T., Szécsényi-Nagy A.: Bronzkori emberi maradványok bioarcheológiai kutatásainak új irányai
MTA BTK Régészeti Intézet Lendület Mobilitás Kutatócsoport projekt-nyitó konferenciája. 2015. november 17.	Káli Gy., Kasztovszky Zs., Maróti B., Kis Z.: Roncsolás-mentes neutron analitikai módszerek régészeti alkalmazása a Budapesti Neutronközpontban
„75 éves a szegedi Embertani Tanszék”, ünnepi megemlékezés és mini-konferencia, 2015. december 9.	Hajdu T., Köhler K., J. Giblin, Kiss V., Kulcsár G., Szeverényi V.: Érd-Hosszúföldek középső bronzkori antropológiai leletei – Előzetes eredmények
Visszapillantó II – Régészeti kalandozások a bronzkori Északkelet-Magyarországon c. előadássorozat. Herman Ottó Múzeum Papszeri Épület, 2016. február 10.	Dani J.: A füzesabonyi kultúra kivételes gazdagságú sírjai Polgár M3/29. lelőhelyről. Itt minden arany, ami fénylik
Mobilitás és migráció a régészetben c. előadássorozat. ELTE BTK Régészettudományi Intézet, 2016. április 6.	Kiss V., Kulcsár G., Szécsényi-Nagy A.: A Kr. e. 3-2. évezred vándorlásai és változásai régészeti és archeogenetikai szempontból
Migrációs járványtan előadótűlés. MTA Székház felolvasóterem, 2016. április 28.	Hajdu T.: Kórokozók vándorúton – Fertőzések megjelenése és elterjedése a történeti embertani leletek alapján.
Magyar Biológiai Társaság, Embertani Szakosztály, 385. szakülés in memoriam Zoffmann Zsuzsanna, 2016 június 20.	Hajdu T., Bernert Zs., J. I. Giblin, Kulcsár G., Köhler K., Szeverényi V. Tóth G., László O., Gyenis Gy., Kiss V.: Érd-Hosszúföldek középső bronzkori embertani leleteinek újabb vizsgálati eredményei.
Múzeumok Éjszakája: „Hősök, felfedezők, újtók”. Ferenczy Múzeumi Centrum – Régészeti Látványraktár és Múzeumpedagógiai Foglalkoztató, 2016. június 25.	Kulcsár G.: Kakucs-Turján, egy bronzkori település.
Hungarian Archaeological Research Circle meeting, Borsodivánka, 2016. augusztus 6.	Kulcsár, Gabriella, Czene, András, Csányi, Marietta, Fábíán, Szilvia, Giblin, Julia I., Hajdu, Tamás, Köhler, Kitti, Melis, Eszter, Patay, Róbert, Szabó, Géza,

	Szeverényi, Vajk, Kiss, Viktória: From bones, bronzes and sites to society: multidisciplinary analysis of human mobility and social changes in Bronze Age Hungary (2500–1500 BC). Aims and methods of the Lendület Mobility research project.
Az ELTE Régészettudományi Intézet doktori (PhD) hallgatóinak előadásai. Budapest, Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat, Magyar Nemzeti Múzeum, 2016. november 16.	Melis Eszter: Határvidék és kommunikáció problémája az Északnyugat-Dunántúl középső bronzkorában
A Lendület-program a bölcsészettudományokban. Tudományos ülésnap a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából. Budapest, MTA Székház, 2016. november 17.	Kiss Viktória, Király Ágnes: A bölcsészettudomány új eszközei: a bioarchaeológia és a bioszociális régészet
Bronzművesség az őskortól a középkorig. Műhelykonferencia régészeti és történeti korú bronztárgyak vizsgálatának lehetőségeiről. Budapest, MTA BTK Régészeti Intézet, 2016. november 25.	Szabó Géza, Barkóczy Péter, Gyöngyösi Szilvia, Kasztovszky Zsolt, Káli György, Kis Zoltán, Maróti Boglárka, Kiss Viktória: Lehetőségek és korlátok a bronztárgyak modern műszeres vizsgálatában.
Az archeometriai kutatás táguló körei II. Magyar Tudomány Ünnepe, Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum, 2016. november 30.	Kulcsár Gabriella, Czene András, Endródi Anna, Julia Giblin, Hajdu Tamás, Kasztovszky Zsolt Káli György, Kis Zoltán, Köhler Kitti, Maróti Boglárka, Patay Róbert, Szabó Géza, Kiss Viktória: Kora bronzkori változások komplex kutatásának új eredményei.
At the Gates of the Balkans – Prehistoric communities of the Baranya/Baranja region and the adjacent areas. Pécsi Janus Pannonius Múzeum – MTA BTK Régészeti Intézet, Pécs, 2017. február 23–24.	Kiss, Viktória: Middle Bronze Age mortuary practices from southern Transdanubia.
ΜΩΜΟΣ X. Óskoros Kutatók X. Összejövetele. Százhalombatta, 2017. április 6–8.	Gyöngyösi Szilvia, Barkóczy Péter, Kovács Réka Lilla, Juhász Laura, Szabó Géza, Kiss Viktória: A réz és bronz mesterei. Technológia és társadalom.
ΜΩΜΟΣ X. Óskoros Kutatók X. Összejövetele. Százhalombatta, 2017. április 6–8.	Király Ágnes: Gyászfeldolgozási technológiák – lehetőségek a bronzkori temetkezések kognitív régészeti kutatásában.
ΜΩΜΟΣ X. Óskoros Kutatók X. Összejövetele. Százhalombatta, 2017. április 6–8.	Kulcsár Gabriella, Gál Erika, Nicole Taylor, Mateusz Jaeger: Technológiák Kakucson – csonteszközök használata egy középső bronzkori településen (KEX BONE).
ΜΩΜΟΣ X. Óskoros Kutatók X. Összejövetele. Százhalombatta, 2017. április 6–8.	Melis Eszter: Újabb adatok a középső bronzkori fémművességhez az Északnyugat-Dunántúlon.
ΜΩΜΟΣ X. Óskoros Kutatók X. Összejövetele. Százhalombatta, 2017. április 6–8.	Pásztókai-Szeőke Judit, Szathmári Ildikó, Kiss Viktória, Kulcsár Gabriella: Sző? Fon? Bronzkori textiltechnológia a Füzesabony-öregdombi tellen előkerült lenyomatok és eszközök alapján.
MTA BTK RI Intézet-nyitó rendezvény, MTA HTK Budapest, 2017. április 11.	Kiss Viktória: Lendületben a bronzkor – az OTKA és Lendület Mobilitás kutatócsoport eddigi eredményei
Mixtura texturalis Ember és textil a Kárpát-medencében. Budapest, MTA Humán Tudományok Háza 2017. április 18.	Kiss Viktória, Weisz Boglárka: Ember és textil a Kárpát-medencében. Szakmai bevezető
Mixtura texturalis Ember és textil a Kárpát-medencében. Budapest, MTA Humán Tudományok Háza 2017. április 18.	Pásztókai-Szeőke Judit, Kiss Viktória, Kulcsár Gabriella, Szathmári Ildikó: Agyagba zárt textilek: eszközök, lenyomatok és textilművesség a Kr. e. 2. évezredben
NINMACH 2017. 2nd Conference on Neutron Imaging and Neutron Methods in Archaeology and Cultural Heritage. Budapest, 2017. október 11-13.	Szentmiklósi, L., Kis, Z., Maróti, B., Belgya, T., Kasztovszky, Zs.: PGAI-NT, an integrated approach of element analysis and imaging, and its applications to cultural heritage samples
NINMACH 2017. 2nd Conference on Neutron Imaging and Neutron Methods in Archaeology and Cultural Heritage. Budapest, 2017. október 11-13.	Maróti, B., Király, Á., Tarbay, G., Kiss, V., Szabó, G.: Production and use of bronze spirals in the 2nd Millennium BC Carpathian Basin (poszter)
Történeti táj, tájrégészet - eredmények és perspektívák a magyarországi tájrégészeti kutatásban. MTA HTK, Budapest, 2017. november 7.	Kulcsár Gabriella, Czajlik Zoltán, Jaeger, Mateusz, Kiss Viktória, Pető Ákos, Serlegi Gábor, Vágvölgyi Bence: Bronzkori táj a Duna völgyében – KEX

	LANDSCAPE 2017
ELTE BTK Régészettudományi Intézet, Budapest, 2017. november 22.	Kiss Viktória: Vándorlás, nőrablás, pestis, hamvasztás – bioarcheológiai kutatások a bronzkorban
Magyar Régészettörténelmi és Művészettörténelmi Társulat, Magyar Nemzeti Múzeum Lapidárium, 2018. január 31.	Kiss Viktória: Mobilitás és cserekereskedelmi kapcsolatok a bronzkorban
ELTE BTK Történelemtudományok Doktori Iskola, Régészet Program, PhD záróbeszámoló Budapest, 2018. május 10.	Melis Eszter: A temetkezési szokások változása az Északnyugat-Dunántúl középső bronzkorában
Szerepek, sorsok, életek: az ezerarcú ember. Régészet Napja, MTA HTK, Budapest, 2018. május 26.	Kiss Viktória: Eltemetett életek – hatalmasok és kiteszítottak a bronzkori Magyarországon
Mesélő múlt – Sopron a korok tükrében, Soproni TIT, Sopron, 2018. június 8.	Kiss Viktória: Főnökök az Arany-patak mentén. A Lendület Mobilitás Kutatócsoport új eredményei
Mesélő múlt – Sopron a korok tükrében, Soproni TIT, Sopron, 2018. június 8.	Melis Eszter: A Kárpát-medence nyugati kapujában - az Északnyugat-Dunántúl a bronzkor első felében
Settlement layouts, system and structure of the Otomani-Füzesabony Cultural Complex. Nemzetközi konferencia, Miskolc, Miskolci Egyetem, 2018. június 8.	Szathmári Ildikó, Guba Szilvia: New results on the settlement structure of the Füzesabony Bronze Age tell
MTA EK, Energia- és Környezetbiztonsági Intézet Tudományos Tanács nyílt ülése, PhD házi védés	Maróti Boglárka: Fémek és ötvözeteik roncsolásmentes analízise PGAA-val és kiegészítő módszerekkel

A beszámolási időszakban külföldi rendezvényen tartott tudományos előadások

Kutatócsoportunk 20 külföldi rendezvényen 28 előadáson mutatta be eredményeit

Rendezvény	Előadás címe
European Association of Archaeologists 21. éves konferenciája, Glasgow, 2015. szeptember 2-5.	Szeverényi, V., Giblin, J., Hajdu, T., Kulcsár, G., Kiss, V.: Physical trauma and warfare in Bronze Age Hungary
European Association of Archaeologists 21. éves konferenciája, Glasgow, 2015. szeptember 2-5.	Szécsényi-Nagy, A., Alt, K.W., Bánffy, E., Mende, B.G., Reich, D., Haak, W., Kulcsár, G., Kiss, V., Bondár, M., Oross, K., Jakucs, J.: The boom of archaeogenetics – new approaches in the research of the European Neolithisation.
Archaeological Conference of Central Germany, Halle, 2015. október 22-24.	Dani, J., P. Fischl, K., Kiss, V., Kulcsár, G., Szeverényi, V.: Evidences of social inequality in Early and Middle Bronze Age Hungary.
Fortifications: the Rise and Fall of Defended Sites in the Late Bronze and Early Iron Age of South-East Europe. Timi oara, 2015. november 11-13.	Kulcsár, G., Jáky A., Kiss V.: Bronze Age fortifications in Western Hungary (ca. 2800–800 BC)
16th Metallography Conference, Kosice University, Stara Lesna, Szlovákia, 2016. április 25-26.	Barkóczy P., Bakonyi E., Szabó G., Kiss V.: Contributions to local metal production during the Middle Bronze Age of western Hungary (2000-1500 BC) (poszter)
International Union of Anthropological and Ethnological Sciences (IUAES) konferencia, Dubrovnik, 2016. május 4-9.	Kulcsár G., Czene A., Fábrián Sz., Giblin J., Hajdu T., Köhler K., Patay R., Szabó G., Szeverényi V., Kiss V.: Transformations of burial practices through one thousand years – new results of the investigation of Early and Middle Bronze Age cemeteries in Hungary
International Union of Anthropological and Ethnological Sciences (IUAES) konferencia, Dubrovnik, 2016. május 4-9.	Hajdu T., Giblin J., Kulcsár G., Szeverényi V., Gyenis Gy., Kiss V.: Health and diseases in a Middle Bronze Age population from Érd, central Hungary
41. International Symposium for Archaeometry, Kalamata, Görögország, 2016. május 15-21.	Kulcsár, G., Endrődi, A., Kasztovszky, Zs., Káli, Gy., Kis, Z., Maróti, B., Patay, R., Szabó, G., Kiss, V.: Contributions to Central European Early Bronze Age metallurgy
Settlements of life and death. Studies from prehistory to Middle Ages. Tulcea, Romania, 2016. május 25-28.	Szeverényi V., J. Giblin, Hajdu T., Kulcsár G., Priskin A., Kiss V.: Human remains from Early and Middle Bronze Age settlements in Hungary.
Late Bronze Age mortuary practices and society in the Carpathian Basin. Zagreb, 9-10th February 2017, Croatian Academy of Science and Arts.	Köhler, Kitti, Guba, Szilvia, Vaday, Andrea, Kővári, Ivett, Nagy, Nándor, Váczi, Gábor, Csányi, Marietta, Tárnoki, Judit, Fülöp, Kristóf, Kulcsár, Gabriella, P.

	Fischl, Klára, Szilas, Gábor, Rácz, István, Kiss Viktória, Hajdu, Tamás: Comparative physical anthropological analysis of cremation cemeteries from the Late Bronze Age Carpathian Basin.
3rd Central European Theoretical Archaeology Group Meeting (CEA TAG 2016) Comenius University, Faculty of Philosophy, Department of Archaeology, Bratislava, 8th-9th November, 2016.	Melis, E.: Analysis of secondary mortuary practices in Early Bronze Age inhumation burials from Northwestern Hungary.
The Creation of Landscape V, Kiel University, Socio-Environmental Dynamics over the last 12.000 Years: Session V.: Thinking inside the vessel: Ceramic development in prehistory through the interpretation of vessel use and function. Kiel, Németország, 2017. március 20–24.	Melis, Eszter, Skoda, Péter, Kreiter, Attila: Remarks on the pottery production and function from the Early Bronze Age in North-western Hungary.
The Creation of Landscape V, Kiel University, Socio-Environmental Dynamics over the last 12.000 Years: Session V.: Thinking inside the vessel: Ceramic development in prehistory through the interpretation of vessel use and function. Kiel, Németország, 2017. március 20–24.	Robert Staniuk, Christina Karlsson, Gabriella Kulcsár, Mateusz Jaeger, Gucsi László: Bringing dead pots to life – Vátya ceramics in settlement contexts.
The Creation of Landscape V, Kiel University. Socio-Environmental Dynamics over the last 12.000 Years: Session III.: ‘Tonight will be a memory too’ – Memory and landscapes. Kiel, Németország, 2017. március 20–24	Robert Staniuk: Memories created, memories altered. The case of Kakucs-Turján household and pottery.
Think Global, Act Local! The Transformation of Spatial Interaction and Material Culture in Beaker Contexts of the 3 rd Millennium BC in Europe. Kiel, Németország, 2017. május 17–21.	Kulcsár, Gabriella, Czene, András, Endródi, Anna, Giblin, Julia, Hajdu, Tamás, Kasztovszky, Zsolt, Káli, György, Kis, Zoltán, Köhler, Kitti, Maróti, Boglárka, Patay, Róbert, Szabó, Géza, Szeverényi, Vajk, Kiss, Viktória: Bell Beaker Budapest – New results of the investigation of Early Bronze Age sites along the Danube in Central Hungary.
North European Symposium of Archaeological Textiles NESAT, Liberec, Csehország, 2017. május 22–26.	Pásztókai-Szeőke, Judit, Kiss, Viktória Kulcsár, Gabriella, Mordovin, Maxim, Mráv, Zsolt, Polgár, Péter Radman-Livaja, Ivan, Szathmári, Ildikó, Szeverényi, Vajk, Vida, István: Mixtura texturalis – recent research of archaeological textiles and textile production in Hungary.
Nordic Bronze Age Symposium, Oslo, Norvégia, 2017. június 6–10.	Király, Ágnes, Szabó, Géza, Tarbay, Gábor, Wilhelm, Gábor, Kiss, Viktória: Masters of Metalworking. Production of oversized bronze spirals in the 2nd millennium BC Carpathian Basin. (poszter)
Searching for Gold. Resources and networks in the Bronze Age of the Eastern Balkans. OREA Institute, Bécs, Ausztria, 2017. június 9–10.	Szathmári, Ildikó, Maróti, Boglárka, Tarbay, János Gábor, Kiss, Viktória: Archaeological and archaeometallurgical analyses of Bronze Age gold hair rings from the collection of the Hungarian National Museum. (poszter)
Reinecke’s Heritage. Terminology, Chronology and Identity in Central Europe between 2300 and 1600 BC. Křtiny, Csehország, 2017. június 12–15.	P. Fischl, Klára, Kiss, Viktória, Kulcsár, Gabriella: Hungarian Early and Middle Bronze Age chronology revisited.
European Association of Archaeologists, 23. éves találkozója, Maastricht, Hollandia, 2017. augusztus 30-szeptember 2.	Eszter Melis, Tamás Hajdu: Analysis of secondary mortuary practices in Early Bronze Age inhumation burials from North-western Hungary
European Association of Archaeologists, 23. éves találkozója, Maastricht, Hollandia, 2017. augusztus 30-szeptember 2.	Kiss V, Barkóczy P, Czene A, Csányi M, Dani J, Gyöngyösi Sz, Ilon G, Kasztovszky Zs, Káli Gy, Kis Z, Kovács R, Kulcsár G, Nagy M, Szabó G, Maróti B, Pernicka E: Collaborative contributions to the study of Copper and Bronze in the Carpathian Basin
European Association of Archaeologists, 23. éves találkozója, Maastricht, Hollandia, 2017. augusztus 30-szeptember 2.	Viktória Kiss, Péter Barkóczy, Czene András, Marietta Csányi, János Dani, Gabriella Kulcsár, Géza Szabó, Zsolt Kasztovszky, György Káli, Zoltán Kis, Boglárka

	Maróti, Marcella Nagy, Ernst Pernicka: Collaborative contributions to the study of Copper and Bronze in the Carpathian Basin.
European Association of Archaeologists, 23. éves találkozója, Maastricht, Hollandia, 2017. augusztus 30-szeptember 2.	Pásztókai-Szeőke Judit, Ildikó Szathmári, Gabriella Kulcsár, Viktória Kiss: Pottery, Plants and Textiles Intertwined. Textile Imprints and Tools from the Middle Bronze Age Tell Settlement of Füzesabony-Öregdomb.
Local consumption and assimilation of foreign goods in the European Bronze Age, Târgu Jiu/Zsilvásárhely, Románia, 2017. október 4-7.	Kiss V, Barkóczy P, Czene A, Csányi M, Dani J, Hajdu T, Kasztovszky Zs, Káli Gy, Kis Z, Kitti K, Kulcsár G, Major I, Maróti B, Molnár M, Regenye J, Nagy M, Szabó G, Pernicka E: Contributions to trade patterns in Early and Middle Bronze Age Hungary
Cremation Burials in Europe between the 2nd mill. B.C. and the 4th c. A.D. – Archaeology and Anthropology. 2017. október 12-15.	Gabriella Kulcsár, Marietta Csányi, Kristóf Fülöp, Tamás Hajdu, Kitti Köhler, Géza Szabó, Gábor Váczi, Viktória Kiss: Understanding cremation burial practices in Bronze Age Hungary
Curt-Engelhorn Archaeometry Laboratory, Mannheim 2018. május 16.	Kiss, V., Czene, A., Csányi, M., Dani, J., Hajdu, T., Kasztovszky, Zs., Káli, Gy., Kis, Z., Köhler, K., Kulcsár, G., Major, I., Maróti, B., Molnár, M., Regenye, J., Szabó, G., Nagy, M., Pernicka, E.: Lead isotope analysis in Early and Middle Bronze Age Hungary
MLZ Conference: Neutrons for Culture and Art. München, 2018. június 18-22.	Szentmiklósi L.: Neutron imaging of cultural heritage objects at Budapest Neutron Centre